

Tijdloos sportvissen, een recensie

De schrijver

De schrijver van deze verhalenbundel, Hans van der Pauw, is historicus, die zijn passie voor hengelsport en geschiedkunde in zijn boek "Tijdloos sportvissen" op een toegankelijke en creatieve wijze heeft gecombineerd. Blijkens de informatie op de achterzijde van het boek maakte hij als jongen rond 1968 de polders rond zijn ouderlijk huis in Rodenrijs onveilig; deze werden vanaf 1991 vervuild voor de kleipolders in de kop van Noord-Holland. Beroepsmatig was hij geruime tijd aan de hengelsport verbonden. Zo werkte hij in de jaren '70 in de hengelsportzaak van Ronald Fenger. Ook ontwierp hij een karperhengel voor de firma Hardy, die in 1977 als de "Benelux-V" op de markt kwam.

Het oogmerk

Wat hem met het publiceren van "Tijdloos sportvissen" voor ogen stond, laat zich het beste illustreren aan de hand van twee citaten uit de aanvang van het boek: "Het is mijn bedoeling geweest de lezer mee te nemen op een reis door bijna een eeuw Nederlandse hengelsportliteratuur in de hoop dat hij bij thuiskomst vooral deze ervaring rijker is: dat vissen meer is dan het vangen van vis." "[...] Wijde polders, imposante wolkenluchten,

ochtendmist over een rimpelloos watervlak – er valt nog zoveel méér te genieten!"

Een bloemlezing

Hans van der Pauw maakt in de inleiding een vergelijking met de Engelse literatuur die door haar langere hengelsporthistorie een veel rijkere traditie kent, zowel wat betreft de literaire kwaliteit van hetgeen men aan het papier toevertrouwde, als m.b.t. de gebruikte materialen en technieken. Deze voorsprong hebben zij tot ver in de 20e eeuw behouden. Het samenbrengen van een selectie uit de door het lezerspubliek meest gewaardeerde publicaties in compilaties of bloemlezingen, is daardoor in Engeland reeds sinds lange tijd een bekend en geliefd verschijnsel.

In Nederland ontbrak dit genre tot nu toe. De schrijver is van mening dat er echter ook in de Lage Landen sinds het einde van de 19e eeuw wel degelijk heel wat interessante en kwalitatief waardevolle hengelsportliteratuur gepubliceerd is. Juist het tijdverloop maakt dergelijke verhalen en de sfeer die er uit spreekt voor de hedendaagse lezer extra aantrekkelijk. Dit vormt voor hem dan ook de reden om nu zijn keuze uit de Nederlandse hengelsportliteratuur te maken.

De bloeiperiode

Het zwaartepunt van deze keuze legt Hans van der Pauw op het tijdvak van eind jaren '40 tot eind jaren '70. Deze periode kenmerkte zich door optimisme, vooruitgang en toenemende welvaart, die eveneens tot uitdrukking kwam in een grote bloei van de Nederlandse hengelsportliteratuur. Voordien bestonden hengelsportpublicaties vnl. uit een soort handleiding om vis te vangen en kwam de beleving van het vissen zelf niet of nauwelijks aan bod, terwijl er van enige literaire dan wel verhalende kwaliteit nauwelijks sprake was.

Doordat de koopkracht toenam en vrije tijd een algemeen verschijnsel werd, groeide het leger hengelaars gestaag. Er kwamen betere en modernere hengelsportmaterialen voor een grotere groep binnen bereik. Dit stimuleerde de verdere ontwikkeling en verfijning van bestaande vistechnieken, de introductie van nieuwe methodes: het vissen met de werphengel deed zijn intrede, en het bekend(er) worden van voor Nederland nieuwe specialismen, zoals het vliegvissen.

De boeken uit deze periode besteedden nadrukkelijk aandacht aan het plezier in het vissen en aan het welzijn en behoud van de

vis: trots meenemen werd behoedzaam terugzetten.

De verschraling

Na de bloeiperiode verschenen er vanaf het begin van de jaren '80 volgens de schrijver ook nog wel goede boeken, zeker in vistedisch opzicht, maar tevens ontstond een duidelijke verzakelijking, waardoor de romantiek van de bloeiperiode grotendeels verdween. Het resultaat, het scoren, kwam voorop te staan. Het selectief jagen op kanjers en het verbeteren van persoonlijke of plaatselijke records raakte in de mode, mede door Engelse invloeden.

De meer subtielere methoden en het genieten kregen steeds minder aandacht, hetgeen ook leidde tot een verschraling van het literaire gehalte van de in deze periode verschenen boeken. Tevens liep het aantal publicaties terug, aangezien in deze periode steeds meer videoproducties ontstonden.

De opbouw van het boek

Na het in de eerste drie hoofdstukken behandelen van de thema's: "Een sport voor heren?", "Val niet op!" en "Materialen en technieken", volgen hoofdstukken die aan het vissen op een bepaalde vissoort, bijv.: "Snoek" of "Karper", of aan een aantal vissoorten, bijv.: "Zeelt en barbeel" of "Winde en meun", dan wel aan een bepaalde vorm van hengelen, bijv.: "Zeevissen", zijn gewijd. Het boek wordt besloten met de hoofdstukken "Wel en wee" en "Nawoord". Uiteraard ontbreekt een overzicht van de gebruikte literatuur en illustraties niet.

De schrijver schetst ons door het per hoofdstuk/onderwerp chronologisch opnemen van goed gekozen fragmenten van de meest bekende hengelsportpublicaties uit de periode 1899 – 1989, de boeiende ontwikkeling in optiek, mentaliteit en techniek gedurende dit tijdsgewricht.

Het is bepaald geen sinecure om tot een zodanige verzameling van losse verhalen te komen, dat deze de evolutie in opvattingen en materialen door de jaren heen duidelijk weerspiegelt, zonder afbreuk te doen aan de leesbaarheid van het geheel. Naast een goed ontwikkeld gevoel, dat de schrijver bij zijn selectieproces de weg moet hebben gewezen, ligt aan het boek veel monnikenwerk ten grondslag.

Een weemoedig weerzien

Het lezen van "Tijdloos sportvissen" was voor mij een weemoedig weerzien met oude

bekenden uit mijn boekenkast, als: Aalderink, Dresselhuys, Geudeker, Schreiner, van Onck/van Beurden, de Winter en Groothuis, om er een paar te noemen.

Van Schreiner zijn veel fragmenten opgenomen. Terecht, want hij is verreweg de meest productieve schrijver van ons land en beheerste vooral in de bloeiperiode de kunst technische raadgevingen op een luchtige wijze te larderen met veel opkomende en ondergaande zonnen, typische Hollandse wolkenluchten, uitgestrekte plassen, sappige polders, zacht ruisende rietkragen en kabbelende golfjes, tegen welk decor de lichte, perfect op elkaar afgestemde materialen menigmaal tot het uiterste werden beproefd, in de sportieve strijd tussen mens en vis.

Naast Schreiner is er één andere schrijver die mij als visser zonder twijfel het meest heeft gevormd: Jan B. de Winter met het magistrale "Karpervissen". Dit boek is mijns inziens het schoolvoorbeeld van wat Hans van der Pauw bedoelt. Jan B. de Winter is een grootmeester in het verwoorden van de filosofie en romantiek waar het bij het vissen om gaat. Hij transformeert vissen, van een louter op buit gerichte handeling, in een soort meditatie proces, waarin de hengelaar één wordt met zijn omgeving en tijdelijk in een hoger bewustzijn geraakt. Naast "Flitsend Nylon" verdient dit boek in ieders verzameling een ereplaats.

Voor wie bestemd?

Het schijnt mij toe dat "Tijdloos sportvissen" in verschillende behoeftes voorziet. Voor de in hengelsportliteratuur geïnteresseerde beginneling biedt het een uitgelezen kans om op een plezierige en laagdrempelige manier kennis te maken met een waardevolle bron van informatie over de Nederlandse hengelsporthistorie. Aan de hand van de opgenomen literatuurlijst kan men dan eventueel overgaan tot de aanschaf van de originele exemplaren, die bij diverse standhouders op onze verzamelbeurzen te verkrijgen zijn.

Voor de gevorderde verzamelaar is deze bloemlezing ook zeer de moeite waard, al was het alleen al om het nostalgische "feest der herkenning", zoals ik dat zelf ervaren heb en mij heeft doen besluiten weer vaker een klassieker ter hand te nemen om tijdloos te genieten.

Kortom: warm aanbevolen!

John C. Bel